8. febrúar 2022

Frumvarp til laga um loftferðir

152. löggjafarþing 2021-2022
þingskjal 188
186. mál

Stjórnarráð Íslands
Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytið

Heildar endurskoðun

- Núgildandi lög eru frá 10. júní 1998
- Svið sem er alþjóðlegt og mikilvægt að löggjöf taki mið af þjóðréttarlegum skuldbindingum sem Ísland hefur undirgengist.
- Markmið laganna m.a. að taka mið af þeim skuldbindingum þ.m.t. nýrri grunngerð á sviði flugs.

Hvers vegna heildar endurskoðun?

- Lagalegt umhverfi flugmála hefur tekið stakkaskiptum á undanförnum árum
  - Fjöldi EES-gerða margfaldast frá 1998
  - Mikilvægt að gerðirnar hafi trygga lagastoð
  - Ný grunngerð, reglugerð (ESB) nr. 2018/1139 um sameiginlegar reglur um almenningsflug og stofnun Flugöryggisstofnunar Evrópusambandsins (EASA) o.fl.
  - Fjöldi afleiddra gerða bíða innleiðingar

Hversu brýnt er að breyta lögunum?

- Nýja grunngerðin, EASA reglugerðin, tók gildi innan ESB 11. september 2018
- Verið er að semja um aðlaganir við gerðina
- Mikilvægt að hægt sé að innleiða gerðina um leið og hún hefur verið tekin upp í EES-samninginn.
    - U.þ.b. 30 afleiddar gerðir bíða innleiðingar í kjölfarið
- Töf á innleiðingu hefur helst áhrif á umgjörð flugstarfsemi hér á landi

Þýðing EASA-reglugerðarinnar fyrir íslenska flugstarfsemi?

- Markmið gerðarinnar:
  - Viðhalda háu öryggisstig í flugi
  - Öflugri umhverfisvernd
  - Innleiðing forsenda aðgengi að sameiginlegum markaði EES/EASA- ríkjanna á sviði flugsamgangna
  - Forsenda gagnkvæmrar viðurkenningar á vottorðum framleiðsluvara og einstaklinga innan EES/EASA-ríkjanna
  - Tryggja jafna samkeppnisstöðu og samkeppnishæfni íslenskra flugrekanda

Uppbygging frumvarpsins

- Frumvarpið skiptist efnislega í 22 kafla en síðasti kaflinn fjallar um breytingar á öðrum lögum
- Montreal samningurinn lögfestur og birtur sem fylgiskjal

Helstu nýmæli frumvarpsins

- Fjöldi breytinga sem leiða af nýju grunngerðinni (reglugerð 2018/1139)
    - Afleiddar gerðir
- Efnisákvæði annarra sviða yfirfarin t.d.
    - Flugvernd
    - Neytendavernd
    - Vinnuvernd flugverkja
    - Sameiginlega Evrópska flugsvæðið

I. kafli markmið, gildissvið og orðskýringar

- Gildissvið útvíkkað
  - Gert vegna víðtæks eftirlitshlutverks EASA með loftförum, aðilum og starfsemi í þriðju ríkjum og vegna vottunar og eftirlits með veitendum sam-evrópskrar þjónustu á sviði rekstrarstjórnunar flugumferðar/flugleiðsögu,
  - Vegna neytendaverndar (kaflar XVI og XVII)
  - Til að tryggja að hlutir og tæki sem farið geta um loftið en eru ekki loftför falli undir gildissvið frumvarpsins.

II. kafli stjórn flugmála

- Tilhögun og afmörkun verkefna og ábyrgð milli stjórnvalda skýrð með vísan til reglugerðar 2018/1139 og annarra þjóðréttarskuldbindinga
- Ætlað að endurspegla grunnhugmynd nýju grunngerðarinnar 2018/1139
    - Lögbær landsyfirvöld, Eftirlitsstofnun EFTA og EASA vinni saman sem eitt evrópskt flugöryggiskerfi.
- Nýgildandi regluverk endurspeglar ekki þá verkaskiptingu sem er við lýði.

V. kafli skráning loftfara

- Samgöngustofa haldi tvær nýjar skrár
  - Skrá um flugrekendur/umráðendur ómannaðra loftfara sem skylt verður að skrá sig (innleiðing)
  - Skrá um hluti og tæki sem farið geta um loftið en eru ekki loftför, þ.m.t. geimhluti

VI. kafli hönnun, framleiðsla, lofthæfi og viðhald

- Ýmis nýmæli sem byggja á nýju grunngerðinni, m.a. í fyrsta skipti fjallað um:
  - Vottun á hönnun framleiðsluvöru
  - Vottun hluta og óuppsetts búnaðar
  - Útgáfu tegundavottorða
  - Starfsemi sem er háð vottun á sviði hönnunar og framleiðslu o.s.frv.

VIII. kafli flugrekstrarleyfi

- Kröfur til eignarhalds í flugrekstri sem eru nú í lögum um fjárfestingu erlendra aðila í atvinnurekstri á sviði flugrekstrar verða hluti kaflans
  - Nýmæli í lögunum en ekki breyting á gildandi rétti

IX. kafli starfræksla loftfara

- 103. gr. lögfestir almennar meginreglur um starfrækslu ómannaðra loftfara
  - Byggir á grunngerðinni 2018/1139
  - Afleiddar reglugerðir um ómönnuð loftför sem fyrirhugað er að innleiða:
  - Reglugerð 2019/947 um reglur og verklag við starfrækslu ómannaðra loftfara
  - Reglugerð 2019/945 um ómönnuð loftför og flugrekendur ómannaðra loftfara frá þriðju ríkjum
  - Reglugerð 2021/664 um regluramma fyrir u-rýmið

X. kafli um vinnuvernd flugverja

- Gildissvið útvíkkað
- Tillit tekið til athugasemda sem komu við frumvarpið á fyrri stigum.
- Ákvæði uppfærð með vísan til fyrirliggjandi EES-gerða sem varða
    - Aðbúnað, hollustuhætti og öryggi í vinnuumhverfi
    - Forvarnir gegn áhættu við störf og eftirlit
    - Fartíma- vinnutímamörk, reglur um hvíld og orlof
    - Heilsuvernd og heilsufarskoðanir
    - Skilgreiningu heimahafnar flugverja
    - Eftirlit Samgöngustofu á þessu sviði eflt

XII. kafli flugvellir

- Skipulagsreglur flugvalla
  - Byggist á 59. gr. núgildandi laga
  - Í 3. mgr. er lagt til að kveðið verði skýrar á um rétthæð skipulagsreglna flugvalla en verið hefur, þ.e. að þær gangi framar skipulagsáætlunum sveitarfélaga.
  - Skipulagsreglur flugvalla taka mið af landsskipulagsstefnu eins og hún er á hverjum tíma.

XIV. kafli um loftrýmið og þjónusta við flugumferð

- Nýmæli í tengslum við u-rýmisloftrýmið (e. U-space airspace)
  - Landfræðilega svæðið sem ríki afmarka þar sem starfræksla ómannaðra loftfara er aðeins heimil með stuðningi u-rýmisþjónustu.
  - U-rýmisþjónusta er þjónusta sem byggist á starfrænni þjónustu og sjálfvirkni sem hönnuð er til að styðja öruggan, tryggan og skilvirkan aðgang að u-loftrými fyrir mikinn fjölda ómannaðra loftfara.

XV. kafli aðgangur að markaði, þjónustugjöld o.fl.

- Lögveðsheimild afnumin
    - Er í núgildandi lögum takmörkuð við íslensk loftför, bundin við eiganda eða umráðanda loftfars sem hér er skráð
    - Bundin því tiltekna loftfari sem stofnaði til gjaldanna
- 198. gr. *Stöðvun loftfars vegna ógreiddra gjalda*
    - Ákvæðinu breytt – málsmeðferð fylgir lögum um kyrrsetningu
- Ólögfestar meginreglur um haldsrétt gilda enn

XVI. kafli neytendavernd

- Efni kaflans byggist á efni fimm Evrópugerða sbr. umfjöllun í greinargerð
- Breytingar gerðar á fyrirkomulagi á afgreiðslu kvartana neytenda
- Kæruheimild til ráðherra felld niður
- Úrskurðir bindandi með aðfararheimild
    - 30 frestur fyrir flugrekendur að tilkynna að þeir telji sig ekki bundna að úrskurðinum.
    - Nöfn þeirra flugrekenda birt opinberlega